
CEREBRO-WET GETOETST AAN DE GRONDWET EN HET EVRM

PIERRE THIRIAR

Jubel.be, 4 juni 2024.

“Ceterum censeo Carthaginem esse delendam”¹

Inleiding

Slechts 1% van alle vonnissen en arresten van de rechterlijke orde zou beschikbaar zijn voor het publiek, al dan niet tegen betaling, via verschillende databanken.² Tot aan de grondwetswijziging van 22 april 2019 bepaalde artikel 149 Gw. dat elke vonnis in openbare terechtzitting uitgesproken moest worden.³ In civiele zaken was de openbare uitspraak van vonnissen en arresten haast volledig in onbruik geraakt.⁴ Het arrest van het hof van beroep van Gent in de zaak Lernout & Hauspie illustreerde treffend hoe anachronistisch de verplichting was om een rechterlijke uitspraak integraal voor te lezen in openbare terechtzitting, waar dit arrest meer dan 2000 bladzijden besloeg. Het Hof van Cassatie gaf dan ook een meer eigentijdse en realistische invulling aan de verplichting van artikel 149 Gw. door in de zaak Lernout & Hauspie te oordelen dat: *“De verplichting om het vonnis in openbare terechtzitting uit te spreken, die ertoe strekt een voor het publiek toegankelijk toezicht op rechterlijke beslissingen mogelijk te maken, vereist in de regel de voorlezing op de openbare terechtzitting van zowel de motieven als het beschikkend gedeelte van de rechterlijke beslissing. Die doelstelling kan echter ook worden bereikt door een gedeeltelijke voorlezing van de rechterlijke beslissing met in elk geval het beschikkend gedeelte, samen met het gelijktijdig of onmiddellijk daarna publiek maken van de rechterlijke beslissing door verspreiding via andere publicatievormen zoals het internet.”*⁵ Hoewel er al eerdere wetgevende initiatieven waren geweest om de publicatie van de rechtspraak te moderniseren⁶, gaf dit arrest aanleiding tot een nieuw wetsvoorstel in 2015.⁷ In zijn advies

¹ “Overigens ben ik van mening dat Carthago vernietigd moet worden.”, Cato Maior (234-149 vr. Chr.).

² S. VAN VEEN, “Openbare databank voor Belgische rechtspraak. Een stand van zaken”, *NJW* 2022, 343.

³ *BS* 2 mei 2019.

⁴ “In een democratische rechtsstaat staat de rechtspraak onder de controle van het publiek, en is zij dus openbaar, wat in 1831 door de grondwetgever werd bewerkstelligd met artikel 149 van de Grondwet, dat bepaalt dat vonnissen ‘in openbare terechtzitting uitgesproken’ worden. Sinds lang is vastgesteld dat de letterlijke toepassing van dit voorschrift, d.i. het mondeling verwoorden en dus praktisch gezien het voorlezen van het vonnis voorbijgestreefd is. De tijd dat vonnissen uitsluitend onder de aandacht van het publiek werden gebracht door de journalisten van de ‘schrijvende pers’ die de terechtzittingen waarop de uitspraken worden gedaan gingen bijwonen, is lang voorbij. Heden ten dage is het nut van die voorlezing zeer beperkt, zelfs onbestaande wanneer dat gebeurt voor een lege zittingszaal, zeker wanneer blijkt dat het nagestreefde doel even goed of zelfs beter kan worden bereikt met moderne technieken van massacommunicatie.” (Voorstel van 19 juli 2017 tot herziening van artikel 149 van de Grondwet wat de openbaarheid van de vonnissen en arresten betreft, *Parl.St. Kamer* 2016-17, nr. 2628/001, 2-3.)

⁵ Cass. 29 november 2011, *Arr.Cass.* 2011, 2444 en *JT* 2012, 463, noot M.-F. RIGAUD, “Faut-il supprimer l’obligation de prononcer le jugement en audience publique ? *Verba volant, vale internet*”.

⁶ Zie hierover J. VELAERS, *De Grondwet – Een artikelsgewijze commentaar*, Brugge, die Keure, 2019, 128-129.

⁷ *Parl.St. Kamer*, 54/0981-1.

De Cerebro-wet getoetst aan de Grondwet en het EVRM – Jubel 4/6/24

over dit wetsvoorstel onderstreepte de Raad van State dat een Grondwetswijziging noodzakelijk was alvorens verdere wetgevende initiatieven op dit vlak konden worden genomen.⁸

Krachtens artikel 149, tweede lid Gw., zoals gewijzigd door de voormelde grondwets hervorming, moet de wetgever bepalen hoe een vonnis in civiele zaken wordt bekendgemaakt. In strafzaken moet minstens het beschikkend gedeelte nog steeds uitgesproken worden in openbare terechtzitting. De wet van 5 mei 2019 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de bekendmaking van vonnissen en arresten⁹ had onder meer tot doel uitvoering te geven aan artikel 149 Gw. door de openbare uitspraak van vonnissen en arresten te beperken tot de voorlezing van het beschikkend gedeelte, alsook de volledige tekst van rechterlijke beslissingen bekend te maken in een elektronische databank van voor het publiek toegankelijke vonnissen en arresten van de rechterlijke macht. De inwerkingtreding van deze wet werd tweemaal uitgesteld wegens tekortkomingen in verband met het ontbreken van een duidelijk juridisch kader, het in aanmerking nemen van de gevolgen van massale toegankelijkheid, de archivering van reeds genomen beslissingen en de anonimisering van beslissingen.¹⁰ De wet van 16 oktober 2022 tot oprichting van het Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde en betreffende de bekendmaking van de vonnissen en tot wijziging van de assisenprocedure betreffende de wraking van de gezworenen¹¹, hierna 'Cerebro-wet' genoemd, heeft de wet van 5 mei 2019 opgeheven en vervangen.¹² Het voornaamste doel van de Cerebro-wet bestaat er dus in een duidelijk en afdoende wettelijke kader te creëren voor de oprichting van een databank waarin alle beslissingen van de rechterlijke orde worden opgenomen, het Centraal register genaamd.¹³ Bij nadere analyse streeft de Cerebro-wet drie doelen na. De Cerebro-wet heeft tot doel de publicatie van de rechtspraak te moderniseren, de open data van de rechterlijke orde een wettelijke basis te geven en de vonnissen en arresten te digitaliseren (dematerialiseren).¹⁴ Op het eerste gezicht is de Cerebro-wet een onmisbaar instrument voor de verdere uitbouw van een moderne democratische rechtsstaat en kan er geen conflict bestaan tussen de Cerebro-wet en grondrechten zoals vastgesteld in de Belgische Grondwet en het EVRM.¹⁵ Een nadere toetsing van de Cerebro-wet aan een aantal van deze grondrechten doet echter de vraag rijzen

⁸ R.v.St., afdeling wetgeving, advies nr. 57.903/2, 16 september 2015, *Parl.St. Kamer*, 54/0918-3, 7.

⁹ BS 16 mei 2019.

¹⁰ *Parl.St. Kamer*, 55/2754-001, p. 3.

¹¹ BS 24 oktober 2022.

¹² Die opheffing, oorspronkelijk voorzien op 29 september 2023, werd achtereenvolgens uitgesteld naar 31 maart 2024 bij art. 28 Wet 19 december 2023 (BS 29 december 2023 (ed. 1)) en vervolgens naar 1 september 2025 bij art. 46 Wet 27 maart 2024 (BS 29 maart 2024).

¹³ *Parl.St. Kamer*, 55/2754-001, p. 3.

¹⁴ B. CASSAR, "La distinction entre l'open data et l'accès aux décisions de justice", *Dalloz Actualité*, 2019, <https://shs.hal.science/halshs-03126104/document>.

¹⁵ V. HENDRICKX, "Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?", *Computerrecht* 2023, 281.

of de wetgever zich voldoende rekenschap heeft gegeven van deze drie doelen en of deze doelen wel verenigbaar zijn.

De Cerebro-wet is deels in werking getreden op 30 september 2023 en zou volledig in werking moeten zijn getreden op 1 april 2024.¹⁶ Inmiddels maakt de Cerebro-wet het voorwerp uit van verschillende vernietigingsberoepen voor het Grondwettelijk Hof uitgaande van rechters, rechtzoekenden en de ordes van balies. Het is dan ook zeer de vraag of het Centraal register van vonnissen en arresten, zoals het door de Cerebro-wet wordt geconcipeerd, ooit wel effectief het daglicht zal zien. Technisch bestaat dit Centraal register nog niet op het ogenblik waarop deze bijdrage wordt geschreven en bevindt men zich volledig in de ontwikkelings- en pilootfase. In deze bijdrage wordt de Cerebro-wet in het bijzonder getoetst aan artikel 6 en 8 EVRM en artikel 22, 40, 149 en 151 Gw.

De informatisering of digitalisering van het rechtssysteem is niet alleen een middel om meer efficiëntie en lagere kosten te bereiken, ten voordele van degenen die bij de procedure betrokken zijn. Het is ook, in bredere zin, een middel om zoveel mogelijk mensen toegang te geven tot de inhoud van rechterlijke beslissingen.¹⁷ De rechtspraak is een subsidiaire bron van recht of minstens een essentiële bron van kennis van het recht. De burger, die verondersteld wordt kennis te hebben van het recht, moet zijn gedrag kunnen bepalen door op zijn minst toegang te hebben tot kennis van de huidige stand van het recht, zoals geïnterpreteerd en toegepast door de rechters.¹⁸ Voorts maakt de openbaarheid van de rechtspraak het mogelijk voor de burgers om de derde staatsmacht te controleren en helpt deze openbaarheid om het vertrouwen van het publiek in het rechtssysteem te versterken.¹⁹ De publicatie van de rechtspraak is in de eerste plaats een rechtswaARBorg voor de burgers, eerder dan een recht waarover de procespartijen zouden kunnen beschikken.²⁰ Ten slotte is de toegang tot de rechtspraak een waARBorg voor de wapengelijkheid en de tegenspraak in het proces.²¹ Indien niet alle partijen en/of de rechter kennis hebben

¹⁶ Wet 27 maart 2024, BS 29 maart 2024.

¹⁷ E. DE LOPHEM, "L'informatisation de la justice et de la procédure : questions choisies", in F. DEGUEL (ed.), *Le droit judiciaire et les pots-pourris*, Limal, Anthemis, 2020, 96.

¹⁸ C. BEHRENDT en A. JOUSTEN, "La révision de l'article 149 de la Constitution : la publicité des décisions judiciaires à l'ère du numérique", *JT* 2020, 3.

¹⁹ C. BEHRENDT en A. JOUSTEN, "La révision de l'article 149 de la Constitution : la publicité des décisions judiciaires à l'ère du numérique", *JT* 2020, 2-3.

²⁰ M.-F. RIGAUX, "Faut-il supprimer l'obligation de prononcer le jugement en audience publique ? *Verba volant, vale internet*", noot onder Cass. 29 novembre 2011, *JT* 2012, 465.

²¹ V. HENDRICKX, "Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?", *Computerrecht* 2023, 283.

van bepaalde rechtspraak, wordt het tegensprekelijk debat bemoeilijkt en brengt deze kennisasymmetrie de wapengelijkheid zoals gewaarborgd door artikel 6 en 13 EVRM en 14 IVBPR ernstig in gedrang.²²

De onafhankelijkheid van de rechterlijke orde is een vereiste van artikel 6 EVRM, die wordt gewaarborgd door artikel 40 en 151 Gw. De onafhankelijkheid van de rechterlijke orde is onlosmakelijk verbonden met het recht tot toegang tot de rechter, het recht op behoorlijke rechtsbedeling en het recht op een eerlijk proces. Het moet dus ook onderzocht worden of de Cerebro-wet geen afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke orde en bijgevolg aan de voormelde grondrechten. Wanneer men immers raakt aan de verdragsrechtelijk en grondwettelijk gewaarborgde fundamenten van de behoorlijke rechtsbedeling en het eerlijk proces, raakt men aan het handhavingsinstrument bij uitsteking van alle rechten en vrijheden. In deze zin heeft het Grondwettelijk Hof in het verleden al meermaals wetsbepalingen getoetst aan fundamentele beginselen zoals het recht op behoorlijke rechtsbedeling, de scheiding der machten, de onafhankelijkheid van de rechters, het recht op een eerlijk proces, het recht van verdediging en de vereiste van wapengelijkheid.²³ Zonder een onafhankelijke en openbare rechtspraak, die beantwoordt aan de vereisten van artikel 40, 149 en 151 Gw. en artikel 6 en 13 EVRM, is er geen handhaving van de rechten en vrijheden bepaald in Titel II van de Grondwet mogelijk.

Waar de Cerebro-wet zowel de publicatie van de rechtspraak als de open data van justitie tracht te organiseren en te reguleren, ontstaat er een mogelijk normenconflict met het recht op eerbiediging van eenieders privéleven zoals gewaarborgd door 22 Gw en artikel 8 EVRM. Bovendien moet de vraag worden gesteld of de Cerebro-wet in strijd met de voormelde bepalingen, niet te veel bevoegdheden aan de Koning en de rechters heeft gedelegeerd om te bepalen welke persoonsgegevens, aan wie en onder welke voorwaarden bekend mogen worden gemaakt.²⁴

De Cerebro-wet in een notendop

²² E. DE LOPHEM, "L'informatisation de la justice et de la procédure : questions choisies", in F. DEGUEL (ed.), *Le droit judiciaire et les pots-pourris*, Limal, Anthemis, 2020, 97-98.

²³ Zie bv. Arbitragehof nr. 20/2006, 1 februari 2006, *BS* 24 februari 2006; Arbitragehof nr. 6/94, 20 januari 1994, *BS* 17 februari 1994; Arbitragehof nr. 4/2001, 25 januari 2001, *BS* 10 februari 2001; Arbitragehof nr. 10/2001, 7 februari 2001, *BS* 1 maart 2001; Arbitragehof nr. 159/2001, 19 december 2001, *BS* 15 januari 2002; Arbitragehof nr. 40/2003, 9 april 2003, *BS* 23 april 2003 en Arbitragehof nr. 86/2005, 4 mei 2005, *BS* 24 mei 2005.

²⁴ C. BEHRENDT en A. JOUSTEN, "La révision de l'article 149 de la Constitution : la publicité des décisions judiciaires à l'ère du numérique", *JT* 2020, 7-8.

De Cerebro-wet richt een Centraal register van de beslissingen van de rechterlijke orde op.²⁵ Kernbepaling is artikel 782 Ger.W. dat door de Cerebro-wet volledig herschreven werd. Het Centraal register wordt beheerd door een beheerscomité binnen de FOD Justitie, dat wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van het College van Hoven en Rechtbanken, het College van het Openbaar Ministerie, de FOD Justitie, Het Hof van Cassatie, het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO) en de Ordes van balies (art. 8 Cerebro-wet, art. 782 Ger.W.).

Het Centraal register zal een intern luik²⁶ hebben dat enkel toegankelijk zal zijn voor de rechterlijke orde (zetel en openbaar ministerie), alsook de partijen en hun raadslieden voor wat betreft de beslissingen waarbij zij betrokken zijn. Rechterlijke beslissingen zullen in principe nog enkel in digitale (gedematerialiseerd) vorm in het Centraal register worden opgenomen (art. 8 Cerebro-wet, art. 782, § 1, eerste lid Ger.W.), dat de authentieke bron wordt van alle beslissingen van de rechterlijke orde (art. 8 Cerebro-wet, art. 782, § 1, vijfde lid Ger.W.).

Het openbaar luik zal voor eenieder toegankelijk zijn, maar met de volgende beperkingen. In het openbaar luik worden enkel gepseudonimiseerde beslissingen opgenomen om te voldoen aan de AVG-richtlijn (art. 10 Cerebro-wet, art. 782bis Ger.W. en art. 13 Cerebro-wet, art. 1109 Ger.W.).²⁷ Gegevens pseudonimiseren betekent dat je die op zodanige wijze bewerkt dat je ze niet meer aan een specifieke betrokkene kan koppelen zonder dat je aanvullende gegevens gebruikt. In principe worden de gegevens van de beroepsmatig betrokken actoren (bijvoorbeeld rechters, griffiers, gerechtsdeskundigen, advocaten, enz.) niet gepseudonimiseerd, maar hierop kan uitzondering worden gemaakt (bijvoorbeeld gevaar voor represailles uit het crimineel milieu, gevaar voor terroristische aanslagen) (art. 9 Cerebro-wet, 782 Ger.W.). De identiteitsgegevens van magistraten, leden van de griffie mogen niet het voorwerp uitmaken van een hergebruik met als doel of als gevolg het evalueren, analyseren, vergelijken of voorspellen van hun werkelijke of veronderstelde professionele praktijken (art. 9 Cerebro-wet, 782 Ger.W.).

Wanneer dit noodzakelijk is voor de pseudonimisering kan een rechter ook beslissen dat het vonnis of het arrest deels of geheel niet opgenomen zal worden in het publiek luik van het Centraal register (art. 782bis Ger.W. zoals gewijzigd door art. 10 Cerebro-wet en art. 1109 Ger.W. zoals gewijzigd door art. 13 Cerebro-

²⁵ Voor een overzicht van de Cerebro-wet, zie ook M. VAN DER HAEGEN en J. VAN DONINCK, “JustJudgment, het centraal register van beslissingen van de rechterlijke orde: een beknopte bespreking en analyse”, *RW* 2023, 3.

²⁶ Hoewel dit onderdeel van de wet al in werking getreden is, is het interne luik nog niet operationeel.

²⁷ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

wet,). De Cerebro-wet verbiedt het massaal downloaden²⁸ van gegevens uit het Centraal register en voorziet niet in een zoekmotor om het Centraal register te raadplegen.

Specifiek wat betreft strafzaken, bevestigt de Cerebro-wet het principe vervat in artikel 149 Gw. dat het beschikkend gedeelte van een vonnis of arrest steeds in openbare terechtzitting moet worden uitgesproken. Deze verplichting treft de onderzoeksgerechten (raadkamer, kamer van inbeschuldigingstelling) niet²⁹, tenzij zij uitzonderlijk optreden als vonnisgerecht.³⁰ Voorts strekt de Cerebro-wet ertoe dat de databank zou kunnen worden ingezet voor statistische doeleinden, in het bijzonder in de context van strafrecht, bijvoorbeeld om tendensen op te sporen om vervolgens het strafrechtelijk beleid op zowel preventief als repressief vlak te kunnen bijsturen.³¹

Samengevat, heeft het Centraal register in de eerste fase de volgende acht operationele doelen. In de eerste plaats dient het Centraal register om alle vonnissen op gecentraliseerde wijze in gedematerialiseerde vorm op te nemen en te bewaren om de uitoefening van de wettelijke opdrachten van de rechterlijke orde te vergemakkelijken. In de tweede plaats zal het Centraal register functioneren als authentieke bron van vonnissen en arresten, die onder wettelijke voorwaarden kunnen worden geraadpleegd en gebruikt door publieke overheden. Ten derde maakt het Centraal register de raadpleging via elektronische weg van de opgenomen gegevens in het Centraal register mogelijk ten aanzien van welbepaalde personen en actoren. Ten vierde laat het Centraal register de verwerking van de gegevens opgenomen in het Centraal register toe met als doel het verbeteren van de kwaliteit van die gegevens. Dit maakt het mogelijk om vanuit strikt technisch oogpunt het register up-to-date en operationeel te houden door gegevens te herstellen indien ze onleesbaar, gecorrumpeerd of onvolledig zijn. Ten vijfde wordt een data-gestuurde aanpak vooropgesteld. De verwerking van gegevens opgenomen in het Centraal register is toegelaten voor het optimaliseren van de organisatie van de rechterlijke orde, zoals een efficiënter beheer of betere beleidsondersteuning, impactanalyse van wetswijzigingen en toewijzing van menselijke en logistieke middelen. Zowel de gerechtelijke overheden belast met het beheer en de organisatie van hoven en rechtbanken als de diensten

²⁸ Dit verbod is ingegeven door een vrees voor datamining van de rechterlijke beslissing en forumshopping, maar heeft het ongewenst neveneffect dat ook externe zoekmotoren niet kunnen worden gebruikt om het Centraal register te doorzoeken. Een externe zoekmotor moet immers alle gegevens eerst downloaden en indexeren alvorens aangewend te kunnen worden om het Centraal register te doorzoeken.

²⁹ GwH. 8 januari 2009, nr. 1/2009, *JLMB* 2009, 473, noot G. NINANE, "Le filtre aux recours en cassation administrative n'est pas discriminatoire".

³⁰ Cass. 7 oktober 2015, *Arr.Cass.* 2015, 2281 en Cass. 6 januari 2009, *Arr.Cass.* 2009, 42.

³¹ V. HENDRICKX, "Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?", *Computerrecht* 2023, 282; V. HENDRICKX, "The Belgian database for case law – path towards legal analytics", 3 februari 2023, www.law.kuleuven.be/citip/blog/the-belgian-database-for-case-law-path-towards-legal-analytics/ en V. HENDRICKX, "Digitalisering van Justitie: een update", *Computerrecht* 2022, 260.

belast met statistische analyse, zoals het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO), hebben hiervoor toegang tot het intern luik van het Centraal register. Ten zesde is de verwerking van de gegevens opgenomen in het Centraal register toegelaten voor de ondersteuning van de leden van de rechterlijke orde bij de uitoefening van hun wettelijke opdrachten. Ten zevende zullen de gegevens opgenomen in het Centraal register kunnen worden verwerkt voor historische of wetenschappelijk doeleinden. Ten slotte houdt de achtste doelstelling in dat de verwerking van gegevens opgenomen in het Centraal register mag plaatsvinden voor journalistieke doeleinden.³²

In een tweede fase, waarvan geen enkele duidelijkheid meer bestaat wanneer die zal ingaan, moet het Centraal register een publiek toegankelijke databank zijn van alle gepseudonimiseerde vonnissen en arresten. Pseudonimisering houdt in dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke persoon kunnen worden gekoppeld zonder aanvullende gegevens. Een pseudoniem vervangt de identificatiegegevens, zoals een naam, geboortedatum of woonplaats. De aanvullende gegevens worden afzonderlijk bewaard. Bij anonimisering is de link tussen de gegevens en de identiteit van de specifieke persoon onomkeerbaar verwijderd.³³ Het moet benadrukt worden dat de Cerebro-wet veel verder gaat dan de AVG aangezien zij de pseudonimisering vereist van alle gegevens en dus niet enkel van persoonsgegevens (art. 3, 1 AVG) strafrechtelijk sanctioneert. De identificatiegegevens van een rechtspersoon – wat niet onder de AVG valt – zullen dus evenzeer gepseudonimiseerd moeten worden.

Naast de eigenlijke vonnissen en arresten worden ook bepaalde metadata opgenomen in het Centraal register, meer bepaald de metadata noodzakelijk voor het verwerken van gegevens voor het verbeteren van de kwaliteit van die gegevens. Concreet zou het kunnen gaan om metadata over het gerecht, het vonnis, de zitting, de identificatiegegevens van de vermelde personen, het unieke identificatienummer van het vonnis (zoals ECLI-nummers) en de wettelijk vereiste gegevens.³⁴ De Cerebro-wet laat het over aan de Koning om verder te bepalen welke metadata concreet in het Centraal register zullen worden opgenomen.

Het Centraal register en de openbaarheid van de rechtspraak

³² V. HENDRICKX, “Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?”, *Computerrecht* 2023, 282-283.

³³ V. HENDRICKX, “Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?”, *Computerrecht* 2023, 287.

³⁴ V. HENDRICKX, “Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?”, *Computerrecht* 2023, 287.

De openbaarheid van de rechtspraak is een van de belangrijkste waarborgen voor alle rechten en vrijheden.³⁵ Artikel 6, eerste lid EVRM bepaalt dat bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging eenieder recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. In niet-strafrechtelijke procedures is artikel 6 EVRM slechts van toepassing indien er sprake is van een geschil betreffende in het nationale recht erkende burgerlijke rechten of verplichtingen, ongeacht of zij worden beschermd door het EVRM. Het geschil moet reëel en ernstig zijn, en de uitkomst van de procedure moet rechtstreeks doorslaggevend zijn voor het recht.³⁶ Artikel 47 van het EU-Handvest van de grondrechten garandeert de bescherming die wordt geboden door artikel 6 EVRM ten aanzien van alle uit Unierecht voortvloeiende rechten en vrijheden.³⁷ Het recht op een eerlijke en openbare behandeling van een civiel geschil is aldus neergelegd in artikel 6, eerste lid EVRM en artikel 47 van het EU-Handvest van de grondrechten. Specifieke waarborgen voor een eerlijk proces in strafprocedures zijn te vinden in artikel 6, tweede en derde lid EVRM en artikel 48 van het EU-Handvest van de grondrechten.

Artikel 148 Gw. bepaalt dat de terechtzittingen van de rechtbanken openbaar zijn, tenzij de openbaarheid gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden.³⁸ Artikel 149 Gw.³⁹ bepaalt dat elk vonnis openbaar bekendgemaakt wordt op de wijze bepaald door de wet. In strafzaken wordt het beschikkende gedeelte uitgesproken in openbare terechtzitting. De Cerebro-wet is de wet die uitvoering moet geven aan artikel 149 Gw., zodat de deze wet in de eerste plaats aan deze grondwetsbepaling getoetst moet worden. De openbaarheid van de rechtspraak heeft twee facetten: enerzijds openbare terechtzittingen en anderzijds openbare uitspraken. Dit dubbele aspect wordt gewaarborgd door de Grondwet en het EVRM.

In de praktijk is de openbaarheid van de terechtzitting grotendeels van haar inhoud ontbloot. Talrijke wettelijke uitzondering laten de behandeling van een zaak met gesloten deuren toe. Openbaarheid van de terechtzitting is geëvolueerd tot een procedurele waarborg die wordt geboden aan de rechtzoekenden.

³⁵ Joseph Forgeur voor het Nationaal Congres over het ontwerp van de Belgische Grondwet, zoals geciteerd in C. BEHRENDT en A. JOUSTEN, "La révision de l'article 149 de la Constitution : la publicité des décisions judiciaires à l'ère du numérique", *JT* 2020, 2.

³⁶ EHRM 3 april 2012, nr. 37575/04, *Boulois/Luxemburg*.

³⁷ HvJ 6 november 2012, nr. C-199/11, *Europese Gemeenschap/Otis NV e.a.*

³⁸ In dit geval wordt zulks door de rechtbank bij vonnis verklaard. Inzake politieke misdrijven en drukpersmisdrijven kan het sluiten der deuren niet dan met algemene stemmen worden uitgesproken.

³⁹ Zoals gewijzigd door de grondwetswijziging van 22 april 2019, *BS* 2 mei 2019.

Bijgevolg kunnen de partijen afstand doen van deze garantie, net zoals ze afstand kunnen doen van andere procedurele waarborgen, tenzij het recht op een eerlijk proces hierdoor wezenlijk zou worden aangetast. Ook artikel 6 EVRM vereist in principe de openbaarheid van de terechtzitting. In artikel 6, eerste lid EVRM wordt echter uitdrukkelijk voorzien in de mogelijkheid om de toegang aan de pers en het publiek te ontzeggen en dit: 1) in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of de nationale veiligheid in een democratische samenleving; 2) wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privéleven van procespartijen dit eisen; 3) of wanneer de openbaarheid de belangen van een behoorlijke rechtspleging zou schaden. De openbaarheid van de terechtzitting kan ook beperkt worden om het beroepsgeheim te beschermen.⁴⁰ Naar het oordeel van het EHRM moeten de nationale gerechten voldoende redenen geven om te rechtvaardigen dat de rechtspleging wordt afgeschermd van publieke controle, een fundamentele waarborg tegen willekeur.⁴¹ De rechtzoekende kan afstand doen van zijn recht op een openbare behandeling, voor zover dit ondubbelzinnig uit eigen beweging gebeurt en niet in strijd is met het openbaar belang en zonder dat hierdoor afbreuk wordt gedaan aan het recht op toegang tot het gerecht en het recht op tegenspraak.⁴²

Hierbij mag echter niet over het hoofd gezien worden dat de openbaarheid van de rechtspraak niet alleen tot het eerste aspect kan worden herleid, maar een tweede dimensie heeft: de openbaarheid van de uitspraak en van deze waarborg kan een rechtzoekende geen afstand doen. In dit opzicht wijst het Europees Hof voor de Rechten van de Mens erop dat de openbaarheid van de uitspraak de rechtzoekenden beschermt tegen geheime rechtspraak buiten de controle van het publiek en dat het ook een van de middelen is om het vertrouwen in de hoven en rechtbanken te helpen behouden.⁴³ Openbaarheid van de uitspraak is dus een garantie voor elke burger dat de rechtspraak in zijn land wordt uitgevoerd volgens de regels van een eerlijk proces. De openbaarheid van de uitspraak zoals zij gewaarborgd wordt door artikel 149 Gw. en artikel 6 EVRM maakt ook integraal en onafscheidelijk deel uit van het recht op toegang tot de rechter, het recht op behoorlijke rechtsbedeling, het recht op een eerlijk proces, het recht van verdediging en de vereiste van wapengelijkheid, zoals eveneens erkend door artikel 6 en 13 EVRM.

Wordt de openbaarheid van de uitspraak gerealiseerd, gemoderniseerd of verbeterd door de Cerebro-wet? Neen, ze wordt eenvoudigweg afgeschaft, opgeofferd aan het tweede doel van de Cerebro-wet: de open data van justitie reguleren. Waar de openbaarheid van de uitspraak geen enkele uitzondering of beperking

⁴⁰ EHRM 26 september 1995, nr. 18160/91, *Diennet/Frankrijk*.

⁴¹ EHRM 2 oktober 2012, nr. 18498/04, *Khrabrova/Rusland*.

⁴² EHRM 21 februari 1990, nr. 11855/85, *Hakansson en Sturesson/Zweden* en HvJ 26 februari 2013, nr. C-399/11, *Stefano Melloni/Ministerio Fiscal*.

⁴³ EHRM 8 december 1983, nr. 7984/77, *Pretto/Italië*.

duldt, kan een systeem van open data enkel bestaan mits de nodige beperkingen en waarborgen.⁴⁴ Zoals hierboven reeds werd aangehaald, vereist de AVG de pseudonimisering van de open data en die pseudonimisering is onverenigbaar met de (volledige) openbaarheid van de uitspraak.

Tot 30 september 2023 konden vonnissen en arresten vrij en integraal door eenieder geraadpleegd worden ter griffie van het rechtscollege dat een bepaalde uitspraak had gedaan (art. 1380 Ger.W. dat sinds de inwerkingtreding van de Cerebro-wet geen toepassing meer kan krijgen in de praktijk). Magistraten en advocaten konden ook vrij vonnissen en arresten beschikbaar maken voor het publiek, de pers of juridische databanken en tijdschriften. Vanaf de inwerkingtreding van het eerste luik van de Cerebro-wet op 30 september 2023 zijn er geen repertoria van vonnissen en arresten die de burger kan komen inzien en plegen magistraten en advocaten die een vonnis of arrest overmaken aan de pers of een juridisch tijdschrift of die verwijzen naar een arrest of vonnis in een uiteenzetting of voor academische doeleinden, een strafbare inbreuk op hun beroepsgeheim (art. 782, § 8 Ger.W. zoals gewijzigd door art. 8 Cerebro-wet,). Sinds 30 september 2023 kunnen rechters, in strijd met artikel 149 Gw. en artikel 6 EVRM, bevelen dat bepaalde delen van de motivering van hun beslissing geheim worden gehouden en dus, noch mondeling worden uitgesproken, noch worden opgenomen in de voor het publiek toegankelijke databank.

Sinds 30 september 2023 mag geen enkel niet-gepseudonimiseerd vonnis of arrest meer worden overgemaakt of ter inzage beschikbaar worden gesteld van de burger. Er bestaat voor de burger dus geen mogelijkheid meer om kennis te nemen van niet-gepseudonimiseerde rechtspraak. Hierdoor wordt elke werkelijke controle op de rechtspraak onmogelijk. Immers zo is elke vorm van collusie tussen rechter en partijen of een gerechtsmandataris, persoonlijke of structurele vooroordelen of institutionele deficiënties onnaspeurbaar. Als het publiek enkel controle kan uitoefenen op gepseudonimiseerde vonnissen en arresten zou bijvoorbeeld de Toeslagenaffaire in Nederland⁴⁵ nooit aan het licht zijn gekomen. Op dezelfde wijze zou de onterechte veroordeling wegens fraude en/of diefstal van meer dan 900 personen wegens een 'bug' in een boekhoudsoftware, zoals tussen 1999 en 2015 in het Verenigd Koninkrijk voorviel, onnaspeurbaar worden.⁴⁶ De recente actualiteit toont ook aan dat het uitsluiten van elk vorm van publieke controle op niet gepseudonimiseerde of geanonimiseerde vonnissen en arresten (waarbij bovendien

⁴⁴ J. JOURDAN-MARQUES, "La publicité des décisions de justice en matière civile à l'épreuve de la numérisation", *Lexbase Avocats* 2021, <https://www.lexbase.fr/article-juridique/69692261-actes-de-colloques-la-publicite-des-decisions-de-justice-en-matiere-civile-a-lepreuve-de-la-numerisa>.

⁴⁵ D. HADWICK, S. DE RAEDT en A. VAN DE VIJVER, "De toeslagenaffaire in Nederland. Aanleiding tot evaluatie van het fiscaal algoritmisch bestuur in België", *TFR* 2023, 387; J. FLO, "Lessen trekken uit de toeslagenaffaire", *Juristenkrant* 2021, afl. 423, 13 en J. DE METS en E. DE KEZEL, "Nederlandse rechters reflecteren over de toeslagenaffaire: bepaald niet vanzelfsprekend, maar dapper en vrijmoedig", *Juristenkrant* 2021, afl. 436, 12.

⁴⁶ K. PEACHEY, M. RACE en V. SRI-PATHMA, "British Post Office scandal explained: What the Horizon saga is all about", <https://www.bbc.com/news/business-56718036>.

bepaalde motieven kunnen worden onttrokken aan publieke controle) de schijn kan creëren dat er sprake is van klassenjustitie.⁴⁷ Het vertrouwen in het gerecht wordt slechts gediend door de grootst mogelijke openheid en publieke controle op alle beslissingen van de rechterlijke orde. Het volstaat niet dat bepaalde belanghebbenden eventueel toelating zouden krijgen van de Koning om de interne luik van het Centraal register in te zien, aangezien dit recht aan alle burgers toekomt krachtens artikel 149 Gw. en artikel 6 en 13 EVRM, zonder dat enige toelating hiertoe moet worden gevraagd aan om het even wie. Krachtens artikel 149 Gw. is het de wet die bepaalt hoe rechtspraak openbaar wordt gemaakt, niet de Koning. De Cerebro-wet schendt flagrant artikel 149 Gw. en de wapengelijkheid omdat zij slechts een gedifferentieerde toegang tot alle gegevens van het Centraal register toelaat.⁴⁸

Meer nog, het Centraal register zal een hooiberg zijn waarin een naald verstopt wordt.⁴⁹ De bestreden wetsbepalingen schrijven immers niet voor dat een zoekmotor ter beschikking van het publiek moet worden gesteld om het Centraal register te doorzoeken. Het terugvinden van rechtspraak in het Centraal register wordt bemoeilijkt doordat het publiek enkel toegang zal krijgen tot gepseudonimiseerde beslissingen, wat het onmogelijk maakt om een uitspraak te zoeken op naam van procespartijen, plaatsen of concrete situaties. Doordat de bestreden wetsbepalingen het massaal downloaden van uitspraken uit het Centraal register verbiedt en zelfs strafbaar stelt, zal het Centraal register ook niet kunnen worden doorzocht aan de hand van een externe zoekmotor. Een dergelijke zoekmotor moet immers eerst alle gegevens van de databank downloaden om ze te indexeren, zodat zoekopdrachten kunnen worden uitgevoerd op deze geïndexeerde bestanden.

Het verbod op het massaal downloaden van rechterlijke beslissingen heeft niet alleen tot gevolg dat het Centraal register niet doorzocht zal kunnen worden, maar bovendien dat patronen of tendensen in de rechtspraak niet achterhaald zullen kunnen worden.⁵⁰ In de hiervoor reeds aangehaalde Nederlandse Toeslagenaffaire was er volgens onderzoek sprake van institutioneel racisme, institutionele vooringenomenheid en schending van de grondbeginselen van de rechtstaat. Dergelijke mistoestanden

⁴⁷ E. BEAUCOURT, "Over 'topadvocaten' en andere advocaten", *Juristenkrant* 2023, afl. 471, 10; M. SMETS, "Arrest Reuzegom toont functionele grenzen van de rechterlijke macht", *Juristenkrant* 2023, afl. 471, 1 en E. LANCKSWERDT, "Over het Reuzegom-proces, de teloorgang van betekenisvolle ceremonieën en delinquentie", *Juristenkrant* 2022, afl. 450, 13.

⁴⁸ V. HENDRICKX, "Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?", *Computerrecht* 2023, 283-284.

⁴⁹ Over de noodzaak van een degelijke zoekmotor en het voorbeeld van de Raad van State, zie E. DE LOPHEM, "L'informatisation de la justice et de la procédure : questions choisies", in F. DEGUEL (ed.), *Le droit judiciaire et les pots-pourris*, Limal, Anthemis, 2020, 99.

⁵⁰ V. HENDRICKX, "Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?", *Computerrecht* 2023, 286.

kunnen maar aan het licht komen als rechtspraak over een bepaald onderwerp of bepaalde vorderingen of geschillen massaal gedownload kunnen worden en aan onderzoek en analyse kunnen worden onderworpen.

In tegenstelling tot het Openbaar Ministerie, hebben rechtzoekenden en advocaten niet de mogelijkheid om een gemotiveerd verzoek in te dienen bij het beheerscomité om het Centraal register te raadplegen voor noodzakelijke opzoekingen in een hangende zaak. Bovendien hebben rechtzoekenden en advocaten slechts toegang tot de integrale niet-gepseudonimiseerde vonnissen indien ze betrokken zijn bij de zaak. In principe hebben zij enkel toegang tot de gepseudonimiseerde vonnissen en arresten, die eventueel beperkt zijn tot het beschikkend gedeelte. Aangezien het Openbaar Ministerie in vele dossiers partij is of een adviserende rol heeft, zal het Openbaar Ministerie op deze manier een aanzienlijk grotere toegang verkrijgen tot rechtspraak. Het Openbaar Ministerie kan bijgevolg veel meer kennis van de rechtspraak vergaren dan de andere procespartijen. Dit druist in tegen de eerlijke procesvoering en in het bijzonder het principe van wapengelijkheid, zoals gewaarborgd door artikel 6 en 13 EVRM. Wapengelijkheid vereist immers dat elke partij in de procedure de redelijke kans krijgt om de zaak te verdedigen onder omstandigheden die hen niet in een aanzienlijk nadeel plaatst ten aanzien van een andere partij.⁵¹ Aldus creëert de Cerebro-wet een ongelijkheid tussen procespartijen die in strijd is met het principe van de wapengelijkheid.⁵²

Het Centraal register en de onafhankelijkheid van de rechter

De onafhankelijkheid van de rechterlijke orde, zoals zij gewaarborgd wordt door artikel 40 en 151 Gw. en artikel 6 EVRM maakt een integraal en onafscheidbaar onderdeel uit van het recht tot toegang tot de rechter, het recht op behoorlijke rechtsbedeling, het recht op een eerlijk proces en de vereiste van wapengelijkheid. De Cerebro-wet onttrekt de verantwoordelijkheid voor het bijhouden en beheren van de authentieke bron van de rechterlijke uitspraken van de rechtscolleges van de rechterlijke orde aan de griffiers van de rechterlijke orde, die een gerechtelijke functie uitoefenen, om deze taken toe te vertrouwen aan een beheerscomité binnen de uitvoerende macht. Hierdoor wordt afbreuk gedaan aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Het is onverenigbaar met het beginsel van de goede rechtsbedeling, het beginsel van de scheiding der machten en het recht van de burger op een onafhankelijke rechterlijke orde, dat de authentieke bron van de beslissingen van de rechterlijke orde aan

⁵¹ EHRM 7 juni 2007, nr. 39594/98, *Kress/Frankrijk*.

⁵² V. HENDRICKX, "Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?", *Computerrecht* 2023, 284.

de rechterlijke orde wordt onttrokken om te worden toevertrouwd aan een beheerscomité binnen de FOD Justitie. Geen enkel legitiem doel kan een dergelijke aantasting van de onafhankelijkheid van de rechterlijke orde en van de scheiding der machten verantwoorden.

Mevrouw N. SMUHA en de heer P. DEWITTE onderstrepen ter zake zeer terecht dat men zich kan afvragen of het voor de bescherming van de scheiding der machten niet voorzichter geweest zou zijn om de infrastructuur en het gekwalificeerde personeel volledig binnen de rechterlijke macht te organiseren.⁵³ Als voorbeeld halen zij aan dat als de uitvoerende macht in Polen de technische infrastructuur van een nieuw register van de rechterlijke macht zou beheren, men daar hoogstwaarschijnlijk met enige argwaan naar zou kijken. Hoewel de situatie van de rechtsstaat in België volgens hen zeker niet even dramatisch is, moet men op langere termijn denken en structurele waarborgen verzekeren die de potentieel indirecte beïnvloeding van de organisatie van de rechterlijke macht kunnen tegengaan. Het zal immers voornamelijk de technische infrastructuur zijn die mede zal bepalen wat de output van potentiële legaltech applicaties zal zijn. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de inherente aanpasbaarheid en manipuleerbaarheid van software (met enkele muisklikken, kan deze infrastructuur immers van de ene dag op de andere anders beginnen functioneren indien de technische beheerder dit laat gebeuren, ongeacht de potentiële aanwezigheid van organisatorische of wettelijke waarborgen). Het eventuele gebrek aan een papieren back-up versie in het geval van technische storingen of problemen draagt volgens hen verder bij aan de 'kwetsbaarheid' die ontstaat op basis van de steeds grotere afhankelijkheid van de rechterlijke macht op deze technische infrastructuur, zeker naar de toekomst toe. Voorts stellen zij dat: *“Een tweede aspect, waarmee vooral in de toekomst rekening moet worden gehouden, betreft de risico's die inherent zijn aan de ontwikkeling en het gebruik van algoritmische systemen. Naast de efficiëntie-voordelen die zulke systemen met zich mee kunnen brengen, zijn er ook risico's aan verbonden, die vanaf de ontwerpfase in acht moeten worden genomen. Veel van deze risico's zijn horizontaal van aard, in de zin dat ze relevant zijn voor alle sectoren waarin zulke systemen gebruikt worden. Men kan hierbij denken aan de ondoorzichtigheid van bepaalde systemen (bijvoorbeeld wanneer ze gebaseerd zijn op zogenaamde deep learning methodes), hun potentiële gebrek aan uitlegbaarheid, of het risico op vooroordelen of 'bias'. Een algoritme dat getraind wordt op een bepaalde dataset, zal enkel de gegevens van die dataset in acht kunnen nemen, wat tegelijk ook een begrenzing inhoudt van de output die het algoritme kan genereren. Dit punt hangt samen met het belang van het bredere beheer van de technische infrastructuur: de gegevens die al dan niet in het register staan (of die al dan niet op toevallig of minder toevallige wijze verkeerdelijk in het register werden opgenomen) zullen immers een invloed hebben op de output van het systeem. Daarnaast zijn er ook*

⁵³ N. SMUHA en P. DEWITTE, “Data-beheer binnen de rechterlijk orde – Een beknopte juridische analyse door Europeesrechtelijke bril”, advies aan het College van Hoven en Rechtbanken, onuitg.

*contextuele of sectoriele risico's die in kaart moeten worden gebracht, specifiek voor de context van justitie. Wanneer men de beginselen van de rechtsstaat erbij neemt, zal het onontbeerlijk zijn om een analyse te maken van de impact van het gebruik van specifieke systemen op de rechterlijke onafhankelijkheid en onpartijdigheid, en het beginsel van non-discriminatie en gelijkheid voor de wet. Ook zal het belangrijk zijn om het beginsel van de scheiding der machten in acht te nemen wanneer (de uitbesteding van) de ontwikkeling van algoritmische systemen gebeurt door de uitvoerende macht.*⁵⁴

Het Centraal register en het recht op privacy

Zoals elke wet die de grondslag vormt voor de verwerking van persoonsgegevens moet ook de Cerebro-wet beantwoorden aan de vereisten van artikel 22 Gw., artikel 8 EVRM en artikel 7, 8 en 52, eerste lid van het EU-Handvest van de grondrechten, die de cumulatieve voorwaarden bepalen waaronder een inperking van het fundamentele recht op gegevensbescherming kan worden gerechtvaardigd. Een dergelijke inperking is enkel toegelaten indien ze noodzakelijk en evenredig is, bij wet gesteld wordt, en daadwerkelijk beantwoordt aan een erkende doelstelling van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Deze inperking bij wet is slechts verdragsconform wanneer ze toegankelijk is voor de betrokken personen en de gevolgen ervan kunnen worden voorzien.⁵⁵ Een regel is voorzienbaar indien hij met voldoende nauwkeurigheid is geformuleerd om eenieder, indien nodig, met passend advies in staat te stellen zijn gedrag te reguleren.⁵⁶

Krachtens artikel 22 en 149 Gw. en artikel 8 EVRM komt het aan de wetgever toe om alle essentiële elementen te bepalen om de openbaarheid van de rechtspraak te verzoenen met de bescherming van het recht op privéleven van de procespartijen en derden, genoemd in het vonnis of arrest.⁵⁷ De Cerebro-wet strookt in verschillende belangrijke opzichten niet met artikel 22 Gw. en artikel 8 EVRM. In de eerste plaats komt het aan de wetgever en niet aan de Koning toe om te bepalen welke metagegevens concreet in het Centraal register moeten worden opgenomen en welke personen onder welke voorwaarden toegang zullen krijgen tot het intern luik van het Centraal register. In de tweede plaats zouden de pseudonomiseringscriteria en -methode wettelijk verankerd moeten zijn, in plaats van aan de discretionair oordeel van de Koning en van de rechter te worden overgelaten. Het belang van de

⁵⁴ N. SMUHA en P. DEWITTE, "Databeheer binnen de rechterlijk orde – Een beknopte juridische analyse door Europeesrechtelijke bril", advies aan het College van Hoven en Rechtbanken, onuitg., p. 35-36.

⁵⁵ EHRM 16 februari 2000, nr. 27798/95, *Amann/Zwitserland*.

⁵⁶ EHRM 16 februari 2000, nr. 27798/95, *Amann/Zwitserland*.

⁵⁷ C. Behrendt en A. Jousten, "La révision de l'article 149 de la Constitution : la publicité des décisions judiciaires à l'ère du numérique", *JT* 2020, 7.

pseudonomiseringscriteria en -methode kan worden geïllustreerd aan de hand van het volgende voorbeeld. Stel dat zou worden gekozen voor een methode waarbij de echte namen vervangen worden door namen gegenereerd door artificiële intelligentie, dan is het risico heel groot dat bestaande namen van reële personen worden gegenereerd of namen die aanleiding kunnen geven tot verwarring met reële personen. De pseudonomiseringscriteria en -methode zijn ook cruciaal voor de mogelijkheid tot indirecte identificatie van de betrokken personen en de mogelijkheid om de link met de betrokken personen te reconstrueren.⁵⁸ Ook al kan de pseudonimisering geautomatiseerd worden, een menselijk eindcontrole zal altijd noodzakelijk blijven. Het is nog onduidelijk wie de eindverantwoordelijkheid zal hebben voor de pseudonimisatie, bijvoorbeeld de individuele rechters of het beheerscomité? Dit is ook een ernstige lacune van de Cerebro-wet.

De Cerebro-wet bepaalt dat de rechter ambtshalve of op verzoek van een partij de bekendmaking in het Centraal register van gepseudonimiseerde vonnissen volledig of gedeeltelijk kan verbieden indien de bekendmaking een onevenredige inbreuk op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de partijen zou inhouden, of andere fundamentele rechten en vrijheden onevenredig zou aantasten. Het gebrek aan concrete wettelijke criteria om te bepalen wanneer er sprake is van een onevenredige aantasting van de persoonlijke levenssfeer of grondrechten, verleent de rechter een quasi-discretionaire appreciatievrijheid, die onverenigbaar is met de rechtszekerheid, de rechtseenheid en de openbaarheid van de rechtspraak⁵⁹ en die niet strookt met art. 22 en 149 Gw.

Besluit

Het is zeer de vraag of de Cerebro-wet de toets van het Grondwettelijk Hof zal doorstaan. Met de Cerebro-wet heeft de wetgever ervoor gekozen om *tabula rasa* te maken en de wet van 5 mei 2019 op te heffen omdat deze wet een gebrekkig wettelijk kader bood om een openbare databank van alle vonnissen en arresten in het leven te roepen. Het valt dan ook te betreuren dat de Cerebro-wet de problemen die de wet van 5 mei 2019 stelde, in het bijzonder het spanningsveld of eventueel normenconflict tussen privacybescherming en openbaarheid van de rechtspraak, niet heeft opgelost en in tegendeel nieuwe problemen heeft gecreëerd, met name de aantasting van de onafhankelijkheid van de rechterlijke orde en de aantasting van de wapengelijkheid, zonder dat een werkelijke en effectieve ontsluiting van alle rechtspraak van de rechterlijke orde wordt gerealiseerd. Een dergelijk belangrijk digitalisatieproject

⁵⁸ C. Behrendt en A. Jousten, “La révision de l’article 149 de la Constitution : la publicité des décisions judiciaires à l’ère du numérique”, *JT* 2020, 7.

⁵⁹ V. Hendrickx, “Het Centraal register voor Belgische rechtspraak: een digitale stap vooruit?”, *Computerrecht* 2023, 287.

verdiende een andere aanpak. Indien men was vertrokken van de bestaande wet om die te corrigeren aan de hand van de kritiek en suggesties geuit in de rechtsleer en de rechtspraak en op basis van de ervaring en het wetgevend werk dat in andere landen binnen de Raad van Europa al jaren succesvol verricht werd, zouden wij vermoedelijk al lang een werkbare databank van alle vonnissen en arresten van de rechterlijke orde in dit land hebben. De weg vooruit zou erin kunnen bestaan dat de wet van 5 mei 2019, na de nodige aanpassingen, terug van onder het stof wordt gehaald.

Pierre Thiriar